

> Retouradres Postbus 40225, 8004 DE Zwolle

TenneT TSO B.V.
Postbus 718
6800 AS ARNHEM

**Rijksdienst voor
Ondernemend
Nederland**

Postbus 40225,
8004 DE Zwolle
mijn.rvo.nl

T 088 042 42 42
wnb@rvo.nl

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190026591701

Kenmerk
WNB.2022.026.toek

Datum besluit 2 november 2022
Betreft Beslissing op aanvraag

Bijlagen
1

Geachte heer,

Op 6 april 2022 heeft u een ontheffing aangevraagd. Ik heb uw aanvraag beoordeeld. In deze brief licht ik dit nader toe en leest u wat mijn beslissing is.

Procedure

In artikel 20a, eerste lid van de Elektriciteitswet is bepaald dat op de besluitvorming voor dit project de rijkscoördinatieregeling als bedoeld in artikel 3.35 van de Wet ruimtelijke ordening van toepassing is. Dat wil in dit geval zeggen dat de besluiten die nodig zijn voor Beter Benutten Bestaande 380 kV Ens-Zwolle gezamenlijk worden voorbereid, waarbij deze procedure wordt gecoördineerd door de minister voor Klimaat en Energie. Daarbij doorlopen de besluiten, op grond van artikel 3.31, derde lid, in samenhang met artikel 3.35, vierde lid, van de Wro, de uniforme openbare voorbereidingsprocedure als bedoeld in afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht met toepassing van de bijzondere regels in artikel 3.31, derde lid, in samenhang met artikel 3.35, vierde lid, van de Wro.

Dit besluit is één van de besluiten die nodig zijn voor Beter Benutten Bestaande 380 kV Ens-Zwolle. Daarom is ook op dit besluit de rijkscoördinatieregeling van toepassing. De minister voor Klimaat en Energie heeft een gecoördineerde voorbereiding van de besluiten voor Beter Benutten Bestaande 380 kV Ens-Zwolle bevorderd. Onderhavig besluit is samen als volgt voorbereid:

- Op 23 juni 2022 is een kennisgeving met betrekking tot het ontwerp gepubliceerd in de Staatscourant; kennisgeving heeft ook plaatsgevonden in enkele huis-aan-huisbladen;
- op 23 juni 2022 is door de minister voor Klimaat en Energie een ontwerp van het besluit aan TenneT TSO gezonden;
- het ontwerp van het besluit heeft van vrijdag 24 juni tot en met donderdag 4 augustus 2022 ter inzage gelegen bij Gemeentehuis in Kampen;
- er is 1 informatieavond georganiseerd, op 7 juli 2022, waarbij de mogelijkheid werd geboden mondelinge zienswijzen naar voren te brengen.

Op grond van artikel 3.32 in samenhang met artikel 3.35, vierde lid, van de Wet ruimtelijke ordening worden dit besluit en de andere besluiten gelijktijdig door de minister voor Klimaat en Energie bekendgemaakt. Tevens doet de minister voor Klimaat en Energie daarvan mededeling in de Staatscourant, enkele huis-aan-huisbladen en regionale dagbladen en langs elektronische weg. Eerdere insprekers en grondeigenaren en beperkt gerechtigden op die gronden worden persoonlijk geïnformeerd.

Behandeling zienswijzen

Naar aanleiding van de publicatie van de kennisgeving en de terinzagelegging van de ontwerpbesluiten voor het Beter Benutten Bestaande 380 kV Ens-Zwolle is in totaal 1 zienswijze over de ontwerpbesluiten naar voren gebracht. Op het ontwerp van dit besluit is geen zienswijze ingediend.

Inhoud aanvraag

De aanvraag heeft betrekking op de realisatie van het project 'Opwaardering 380 kV-verbinding Ens – Zwolle (ENS-ZL)', gelegen tussen de gemeenten Ens en Zwolle. Het project betreft het opwaarderen van de bestaande 380 kV hoogspanningsverbinding tussen Ens en Zwolle. De opwaardering van de bestaande hoogspanningsverbinding houdt in dat nieuwe geleiders met meer capaciteit worden toegepast. De hoogspanningsverbinding Ens – Zwolle maakt deel uit van de 380 kV ring die de 'ruggengraat' van het landelijk hoogspanningsnet vormt. In totaal worden bij 91 masten binnen dit traject nieuwe geleiders toegepast en/of andere onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd.

De werkzaamheden betreffen onderhoudswerkzaamheden en werkzaamheden om de transportcapaciteit te vergroten. De werkzaamheden bestaan uit het ophangen van nieuwe HTLS (High Temperature Low Sag) geleiders met een hogere capaciteit dan de huidige geleiders, het vervangen van isolatorkettingen en bliksemraden, het verstevigen van de fundering bij een aantal masten en het aanpassen van het mastlichaam bij een groot aantal masten. De aanpassingen aan de mastlichamen bestaan in hoofdlijnen uit het vervangen van bouten en het uitwisselen en/of toevoegen van mastprofielen waarbij de hoofdopzet en de uitstraling van de mast niet wijzigt. Om de werkzaamheden uit te voeren worden tijdelijke aanrijroutes en werkterreinen om de mastvoeten gelegd waarvoor op enkele locaties bomen worden gekapt of watergangen tijdelijke worden gedempt.

U vraagt ontheffing van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1, lid 2 en lid 4 van de Wet natuurbescherming voor wat betreft exemplaren van de slechtvalk (*Falco peregrinus*).

Besluit

Ik verleen u voor de periode vanaf de dag van bekendmaking van het definitieve besluit tot en met 30 augustus 2024 ontheffing van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1, lid 2 van de Wet natuurbescherming voor zover dit betreft het beschadigen of vernielen van een nest van de slechtvalk in mast 50.

Ik verleen u geen ontheffing van verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1, vierde lid van de Wet natuurbescherming voor zover dit betreft het opzettelijk verstoren van de slechtvalk.

De overwegingen die ten grondslag hebben gelegen aan dit besluit worden in bijlage 1 toegelicht.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190026591701

Kenmerk
WNB.2022.026.toek

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

- a. De ontheffing wordt slechts voor de hierboven genoemde soort en beschreven verboden handelingen verleend.
- b. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
- c. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die vallen onder de bevoegdheid van onze minister conform artikel 1.3 van de Wet natuurbescherming.
- d. Het gebied waarvoor de ontheffing geldt, betreft enkel mast 50 van het plangebied voor de realisatie van het project 'Ens - Zwolle 380kV', het hoofdspansingstracé gelegen tussen Ens en Zwolle, één en ander zoals is weergegeven in de bij de aanvraag aangeleverde figuur 'Mastenboek Ens - Zwolle, kaart 23' van 10 februari 2022.
- e. De ontheffinghouder dient onverwijld contact op te nemen met het bevoegd gezag indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschrift b noodzakelijk zijn.
- f. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
- g. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing en de bijbehorende brief op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
- h. De ontheffinghouder dient, zodra de datum waarop de werkzaamheden zullen aanvangen bekend is, het bijgevoegde meldingsformulier volledig in te vullen en naar het bevoegd gezag te zenden.

Specifieke voorschriften

- i. U dient, met in achtneming van onderstaande voorschriften, de maatregelen uit te voeren zoals beschreven in hoofdstuk 3.2 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Activiteitenplan jaarrond bescherm nest' van 5 april 2022.

- j. U dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de broedperiode van de aanwezige jaarrond beschermde vogelsoorten. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige op het gebied van vogels.
- k. In navolging van voorgaand voorschrift dienen de werkzaamheden op de locatie waar zich het jaarrond beschermde nest bevindt (in mast 50) buiten de broedperiode van de betreffende soort uitgevoerd te worden, dan wel dient dit nest buiten de broedperiode ongeschikt gemaakt te worden.
- l. Bij het (tijdelijk) verwijderen en terugplaatsen van het nest is altijd een ter zake kundige ecoloog aanwezig. Er dienen foto's te worden genomen van het nest, de oorspronkelijke locatie en bij het terugplaatsen van het nest. Deze foto's dienen te worden gedocumenteerd.
- m. Bij aanwezigheid van de slechtvalk, dient te worden gestreefd om voldoende aanbod aan kraaiennesten te behouden binnen bestaande territoria.
- n. De ontheffinghouder dient onverwijld contact op te nemen met het bevoegd gezag indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere nesten worden aangetroffen van de slechtvalk dan beschreven in het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Activiteitenplan jaarrond bescherm nest' van 5 april 2022.

Overige voorschriften

- o. De werkzaamheden en bovengenoemde voorschriften dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige¹ op het gebied van de soort waarvoor ontheffing is verleend.
- p. U dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin bovengenoemde voorschriften. Alle betrokken partijen, met name de uitvoerenden op de bouw- of projectlocatie, dienen van het werkprotocol op de hoogte te worden gesteld. Het werkprotocol dient op locatie aanwezig te zijn.
- q. Indien blijkt dat de in de ontheffing gestelde termijn niet voldoende is om de werkzaamheden waarop de ontheffing betrekking heeft uit te voeren, dient u, minimaal vier maanden voor het verstrijken van deze termijn, een verzoek tot verlenging van de ontheffing in te dienen. Dit voorkomt onnodige vertraging van het project.

¹ "Onder een ecologisch deskundige verstaan wij een persoon die ecologisch advies verstrekt of werkzaamheden begeleidt op het gebied van habitats en soorten en die schriftelijk aantoonbare ervaring en specifieke ecologische kennis heeft."

Beroepsprocedure

Belanghebbenden kunnen tegen dit besluit beroep instellen bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, postbus 20019, 2500 EA, Den Haag. De termijn voor het indienen van een beroepschrift bedraagt zes weken en vangt aan met de ingang van de dag na die waarop het besluit ter inzage is gelegd. Een niet-belanghebbende die een zienswijze naar voren heeft gebracht op het ontwerp van het desbetreffende besluit of aan wie redelijkerwijs niet kan worden verweten dat hij niet of niet tijdig heeft gedaan, kan ook beroep instellen.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Onze referentie

Aanvraagnummer
5190026591701

Kenmerk
WNB.2022.026.toek

Met vriendelijke groet,

De Minister van Natuur en Stikstof,
namens deze:

Robin Nieuwenkamp
Teammanager Vergunningen Natuur Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Bijlage 1: Overwegingen Wet natuurbescherming

Afwijzing artikel 3.1, lid 4 Wet natuurbescherming

Uit de aanvraag blijkt dat ontheffing is aangevraagd van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1, lid 4 van de Wet natuurbescherming voor zover dit betreft het opzettelijk verstoren van vogels. Ontheffing voor het opzettelijk verstoren van de slechtvalk is in casu niet aan de orde. Op grond van artikel 3.1, lid 5 van de Wet natuurbescherming is voor verstoren van vogels als bedoeld in de Vogelrichtlijn geen ontheffing vereist indien de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Van een wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de slechtvalk is geen sprake, waardoor het verbod van artikel 3.1, lid 4 van de Wet natuurbescherming niet geldt en dus geen ontheffing van dat verbod aan de orde is.

Instandhouding van de soorten

Artikel 3.1, lid 2 Wet natuurbescherming

Slechtvalk

De slechtvalk is in het plangebied aangetroffen. In mast 50 is een nest van de soort vastgesteld. Deze bevindt zich in de tweede traverse aan de zuidzijde van de mast. Onderdeel van de werkzaamheden is het vernieuwen van het platform van de traverse waar het nest aanwezig is. Schade aan het nest als gevolg van de werkzaamheden is niet met zekerheid uit te sluiten. Er wordt getracht het nest in goede conditie te behouden, maar er wordt voor een worst-case scenario, dat het nest toch verwijderd moet, ontheffing aangevraagd.

Door de werkzaamheden kan het nest ongeschikt worden en kunnen broedende exemplaren worden verstoord. Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven in hoofdstuk 3.2 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Activiteitenplan jaarrond bescherm nest' van 5 april 2022.

De werkzaamheden in de omgeving van mast 50 worden buiten de broedperiode uitgevoerd (globaal buiten de periode maart tot augustus). In de broedperiode worden werkzaamheden niet binnen 75 meter van de mastvoet (met nest) uitgevoerd. Hiermee wordt voorkomen dat eieren of jongen door de uitvoering van de werkzaamheden worden verlaten of broedende vogels worden verstoord.

Het uitgangspunt is dat het nest behouden blijft. Indien het nest toch niet behouden kan blijven, dient de mast buiten de broedperiode ongeschikt gemaakt te worden als broedlocatie door het nest *zorgvuldig* te verwijderen. Het nest wordt zorgvuldig weggehaald en, indien het nest in goede conditie verkeerd, voorafgaand aan de volgende broedperiode op exact dezelfde locatie teruggebracht. Indien het oorspronkelijke nest beschadigd raakt of anderszins niet meer geschikt geacht wordt, zal een zo gelijkend mogelijk kunstmatig alternatief nest aangebracht worden op exact dezelfde locatie.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Onze referentie

Aanvraagnummer
5190026591701

Kenmerk
WNB.2022.026.toek

Door de werkzaamheden uit te voeren buiten de broedperiode wordt voorkomen dat broedende exemplaren worden verstoord. Wel wordt het nest mogelijk tijdelijk ongeschikt gemaakt door de werkzaamheden. Er is dan ook sprake van een overtreding van verbodsbepalingen zoals genoemd in artikel 3.1, lid 2 van de Wet natuurbescherming.

De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Bij het (tijdelijk) verwijderen en terugplaatsen van het nest dient altijd een ter zake kundige ecoloog aanwezig te zijn. Daarbij dienen foto's te worden genomen van het nest, de oorspronkelijke locatie en bij het terugplaatsen van het nest. Deze foto's dienen te worden gedocumenteerd.

Indien nieuwe nesten worden aangetroffen in of in de directe nabijheid van de masten kan het noodzakelijk zijn deze nesten ook (tijdelijk) te verwijderen. Er dient contact met het bevoegd gezag te worden opgenomen indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere nesten worden aangetroffen van de slechtvalk anders dan beschreven in het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Activiteitenplan jaarrond bescherm nest' van 5 april 2022. Ter aanscherping heb ik in de ontheffing een aanvullend voorschrift opgenomen.

Gunstige staat van instandhouding slechtvalk

De slechtvalk is een soort die overal in Europa broedt. De trend is positief en de omvang van de populatie neemt in Nederland jaarlijks toe met circa 5%. Door de positieve trend is de landelijke staat van instandhouding beoordeeld als gunstig. De slechtvalk broedt in het hele land. De soort broedt met name in kunstmatige nestgelegenheden, op grote gebouwen of in of nabij stedelijk gebied, in speciaal aangelegde nestkasten en op oude kraaiennesten in hoogspanningsmasten. De potentiële broedlocaties voor de slechtvalk zijn in Nederland vaak gelimiteerd en de soort is afhankelijk van door mensen gerealiseerde structuren en nestkasten op geschikte locaties. Tijdens de werkzaamheden wordt getracht het huidige nest intact te laten. Alleen in worst case, wordt het nest tijdelijk zorgvuldig verwijderd. De aantasting van het nest is tijdelijk van aard, omdat deze (of een voldoende geschikte alternatieve nestgelegenheid) na afronding van de werkzaamheden en voorafgaand aan de nieuwe broedperiode op exact dezelfde locatie wordt teruggeplaatst. In het geval van een broedende vogel wordt gewacht tot deze is uitgebroed. Hierdoor verliezen de vogels geen broedperiode en komen de populatie en daarmee samenhangende staat van instandhouding niet in gevaar. De gunstige staat van instandhouding van de slechtvalk komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

Andere bevredigende oplossing

De voorgenomen activiteiten worden uitgevoerd bij een reeds bestaande hoogspanningsverbinding. Alternatieve locaties zijn niet mogelijk.

De inrichting van de werkgebieden is tevens gebonden aan de locaties van de masten. De bouwwegen naar de werkgebieden zullen zo kort mogelijk gehouden worden zodat zo min mogelijk habitat wordt aangetast. Waar mogelijk wordt er gebruik gemaakt van bestaande wegen.

De werkzaamheden zullen zoveel mogelijk worden uitgevoerd buiten het broedseizoen. Wanneer dit niet mogelijk is wordt minimaal 75 meter afstand gehouden van het nest. Aanvullend worden varkenskrullen geplaatst op de bliksemdraden en OPGW (optical ground wire), waardoor minder draadslachtoffers zullen vallen en de nieuwe situatie een ecologische verbetering met zich mee brengt. De mitigerende maatregelen worden uitgevoerd onder ecologische begeleiding. Indien mogelijk wordt het nest behouden.

Er is een Cultuur Technisch Advies opgesteld om de uitvoering van bouwwegen en werkterreinen aan de lokale omstandigheden aan te passen. Door deze aanpassingen wordt schade aan de ondergrond zoveel mogelijk voorkomen.

In de planning wordt rekening gehouden met kwetsbare periodes van de beschermde soorten. Een aantal werkzaamheden aan de mastlichamen kunnen alleen worden uitgevoerd, vanuit veiligheidsoverwegingen, als de spanning van de verbinding is. Het gaat hierbij om het vervangen van geleiders, isolatoren, bliksemdraden en vervangen en bijplaatsen van profielen. De periode dat de stroom van de verbinding wordt gehaald wordt de Voorziene Niet beschikbaarheid (VNB) periode genoemd. Het is echter niet mogelijk om voor één verbinding een VNB te krijgen voor meerdere jaren. Dit betekent dan ook dat de werkzaamheden binnen de VNB- periode afgerond moeten zijn en er geen alternatieven voor handen zijn. Het is gezien de omvang en duur van het project echter niet mogelijk om bij alle masten buiten de broedperiode te werken omdat de werkzaamheden volgens de huidige planning in totaal meer dan een jaar duren. De planning is zodanig aangepast dat werkzaamheden gedurende de broedperiode aan/in de buurt van mast 50 worden ontzien.

Door de gekozen inrichting, werkwijze en de planning (buiten de kwetsbare periode) wordt schade aan de slechtvalk zoveel mogelijk voorkomen. Hiermee is voldoende aangetoond dat geen andere bevredigende oplossing voorhanden is.

Belang

U heeft ontheffing van verbodsbepalingen aangevraagd op grond van het belang 'de volksgezondheid of de openbare veiligheid', zoals genoemd in artikel 3.3, vierde lid, sub b van de Wet natuurbescherming.

TenneT is voornemens om haar bestaande 380 kV ring op te waarderen. De opwaardering van de bestaande hoogspannings-verbinding houdt in dat er nieuwe geleiders met meer capaciteit worden toegepast.

De hoogspanningsverbinding Ens-Zwolle maakt deel uit van deze 380 kV ring. In totaal worden bij 91 masten binnen dit traject nieuwe geleiders toegepast.

Het opwaarderen van de masten is noodzakelijk om aan de wettelijke taak van TenneT te voldoen om de leveringszekerheid te waarborgen. De taken van TenneT zijn vastgelegd in de Elektriciteitswet. Daarin staat onder meer dat TenneT de veiligheid en betrouwbaarheid van de netten en van het transport van elektriciteit over de netten op de meest doelmatige wijze moet waarborgen. Dit betekent onder andere dat TenneT bestaande infrastructuur, die met beperkte aanpassing nog naar behoren functioneert, niet kan vervangen door nieuwe infrastructuur als daartoe geen aanleiding is vanuit technische noodzaak, wet- en regelgeving of landelijk beleid. Ook staat in de Elektriciteitswet dat TenneT de netten aanlegt, herstelt, vernieuwt of uitbreidt, waarbij maatregelen in overweging worden genomen op het gebied van duurzame elektriciteit, energiebesparing en vraagsturing of decentrale elektriciteitsproductie waardoor de noodzaak van vervanging of vergroting van de productiecapaciteit ondervangen kan worden. Het opwaarderen van de bestaande verbinding valt hiermee binnen de wettelijke taken van TenneT. De opwaardering is essentieel voor het goed functioneren van de samenleving en in het belang van de openbare veiligheid en volksgezondheid. De groei van de productie van duurzame energie stijgt. Het aanbod van duurzame energie is minder goed te voorspellen: immers, de ene keer waait het hard of schijnt de zon volop, en de andere keer is het bewolkt en windstil. Deze pieken en dalen zijn van grote invloed op ons elektriciteitsnet. De capaciteit op delen van de landelijke 380kV-verbinding zijn momenteel al niet meer toereikend om aan de transportbehoefte te voldoen. De capaciteit op deze verbindingen moet daarom worden vergroot. De werkzaamheden zijn dus noodzakelijk om een veilige en continue levering van elektriciteit te kunnen garanderen.

Gelet op het voorgaande ben ik van oordeel dat het belang 'de volksgezondheid of de openbare veiligheid' voldoende zijn om de negatieve effecten op de slechtvalk, die als gevolg van de uitvoering van het project zullen optreden, te rechtvaardigen.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190026591701

Kenmerk
WNB.2022.026.toek